

Nr 10.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1915.

Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen, angående regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

(Bankoutskottets utlåtanden nr 10, 20 och 32.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna, får riksdagen härmed anmäla följande beslut.

A. Det civila pensionsväsendet.

1:o) Uti den till riksdagen den 14 januari innevarande år avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t i första punkten under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen att höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till civila tjänst innehavare med 150,000 kronor till 1,700,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 14 saml. 10 häft. (Nr 10.)

Riksdagen har icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och har alltså höjt det under tionde huvudtiteln å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare med 150,000 kronor till 1,700,000 kronor.

2:o) Uti punkt 2 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja det å ordinarie stat under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, nu högst 11,000 kronor, till högst 13,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen beslutit höja det å ordinarie stat under riksstatens tionde huvudtitel uppförda förslagsanslag till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, nu högst 11,000 kronor, till högst 13,000 kronor.

3:o) I punkterna 3 och 4 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1916 under riksstatens tionde huvudtitel bevilja dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett anslag å 31,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har å extra stat för år 1916 under riksstatens tionde huvudtitel beviljat dels till förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt ett förslagsanslag å 31,000 kronor, dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett anslag å 31,000 kronor.

4:o) I punkt 5 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition angående höjning av det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda *ordinarie anslaget*: bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., beräkna en ökning av detta anslag med 1,000 kronor från 144,554 kronor till 145,554 kronor.

I en sedermera avlåten, den 12 sistlidna mars dagtecknad proposition nr 95 har Eders Kungl. Maj:t, med tillkännagivande att den i statsverkspropositionen provisoriskt beräknade höjningen av det ifrågavarande anslaget å riksstaten ej erfordrades, föreslagit riksdagen medgiva, att

på direktionens över folkskollärarnas pensionsinrättning ordinarie stat må uppföras ytterligare ett kvinnligt skrivbiträde med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma det förut å samma stat uppförda kvinnliga skrivbiträdet.

Enligt vad av åberopade statsrådsprotokollet inhämtas, hemställde på sin tid revisorerna av folkskollärarnas änke- och pupillkassas räkenskaper och förvaltning, att Eders Kungl. Maj:t måtte taga under övervägande, om icke pensionerna från kassan, vilka då, liksom allt fortfarande är fallet, utbetalades halvårsvis, skulle kunna utbetalas kvartalsvis. En sådan ändring hade revisorerna funnit önskvärd särskilt med hänsyn till pensionstagarnas ekonomiska ställning. Genom beslut den 8 april 1910 förklarade emellertid Eders Kungl. Maj:t, att denna revisorernas hemställan icke föranledde någon Eders Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Efter förnyade framställningar i ämnet från olika håll anmodades direktionen över folkskollärarnas pensionsinrättning, då dylik pensionsutbetalning kunde ifrågasättas även för andra under direktionen stående dylika anstalter, att inkomma med yttrande och förslag i ärendet; och avgav direktionen sådant yttrande den 20 november 1914. Direktionen, som icke hade någon principiell invändning emot pensionernas utbetalande kvartalsvis, franhöll i sitt yttrande, hurusom frågan huvudsakligen vore en kostnadsfråga; och erinrade direktionen i sådant avseende, att en dylik åtgärd komme att medföra dels ökade förvaltningskostnader och dels viss ränteförlust. I förra hänseendet hade direktionen kommit till den uppfattning, att de ökade göromål, som bleve en följd av förändringen, syntes kunna anförtros åt ett skrivbiträde under vederbörlig kontroll av någon tjänsteman hos direktionen. Till detta skrivbiträde borde utgå avlöningsförmåner om tillhoppa 1,200 kronor, därav 600 kronor skulle motsvara lön, jämte två ålderstillägg, vardera å 200 kronor.

Statskontoret, som avgivit yttrande i ärendet, har för sin del biträtt denna framställning, allenast med den ändring att av omförmälda belopp 700 kronor borde motsvara lön; och har Eders Kungl. Maj:t upptagit statskontorets förslag.

Vad därefter beträffar den av direktionen berörda frågan om ränteförlust, ansåges denna för närvarande närmast angå lärarnas vid elementarläroverken gamla änke- och pupillkassa. Då emellertid utredning påginge rörande vissa andra under direktionens förvaltning ställda pensionsanstalter, syntes det departementschefen icke möta någon olägenhet, att med utverkande av det ökade bidrag till elementarlärarnas gamla änke- och pupillkassa, som tilläventyrs kunde anses påkallat, finge anstå tills vidare.

Lika med departementschefen finner riksdagen den föreslagna förändrade anordningen för pensionernas utbetalning vara ägnad att i många fall lätta pensionstagarnas ekonomiska bekymmer och anser sig därför på de i statsrådsprotokollet anförda skäl böra biträda förslaget, att hos direktionen över folkskollärarnas pensionsinrättning anställas ett nytt kvinnligt skrivbiträde med de av departementschefen föreslagna avlöningsförmåner.

Den av Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen provisoriskt beräknade höjningen av ordinarie anslaget: bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. skulle alltså under sådana förhållanden icke bliva erforderlig.

Åberopande vad sålunda anförts, får riksdagen meddela,

a) att riksdagen medgivit, att på direktionens över folkskollärarnas pensionsinrättning ordinarie stat må uppföras ytterligare ett kvinnligt skrivbiträde med enahanda avlöningsförmåner, som tillkomma det förut å samma stat uppförda kvinnliga skrivbiträdet, och

b) att riksdagen beslutit, att det under riksstatens tionde huvudtitel uppförda ordinarie anslaget: bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m., skall utgå med oförändrat belopp, 144,554 kronor.

5:o) I punkt 6 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels medgiva, att enligt de närmare bestämmelser Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behövande folkskollärare och folkskollärarinnor, vilka före år 1907 erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1916 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 600 kronor, dels ock för ändamålet anvisa på extra stat under tionde huvudtiteln för år 1916 ett anslag av 20,000 kronor.

Riksdagen har icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning och har förty dels medgivit, att enligt de närmare bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt meddela, äldre behövande folkskollärare och folkskollärarinnor, vilka före år 1907 erhållit avsked med pension från folkskollärarnas pensionsinrättning, må för år 1916 tillerkännas understöd till så stort belopp, att detsamma tillsammans med pensionsbeloppet uppgår till 600 kronor, dels ock för ändamålet anvisat under tionde huvudtiteln på extra stat för år 1916 ett anslag av 20,000 kronor.

6:o) Uti punkt 7 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av de extra pensionsavgifter, vilka på grund av § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd av de utav 1906 och 1907 årens riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, bevilja på extra stat för år 1916 under riksstatsens tionde huvudtitel ett förslagsanslag å 104,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen, för bestridande av de extra pensionsavgifter, vilka på grund av § 8 i reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning nu utgå eller till följd av de utav 1906 och 1907 årens riksdagar beslutade ändrade bestämmelser om delaktighetsbeloppen i nämnda inrättning komma att utgå, beviljat på extra stat för år 1916 under riksstatsens tionde huvudtitel ett förslagsanslag å 104,000 kronor.

7:o) I punkt 8 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har alltså anvisat under riksstatsens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 till förstärkande av det ordinarie anslaget: Bidrag till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, ett belopp av 2,700 kronor.

8:o) I en till riksdagen avlåten, den 19 mars 1915 dagtecknad proposition, nr 84, har Eders Kungl. Maj:t, med åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva att å extra stat under tionde huvudtiteln för år 1916 uppföra ett förslagsanslag av 2,700 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, under villkor att understöd ej må tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter och antingen erhållit avsked med pension från allmänna indragningsstaten till belopp understigande 500 kronor eller ock under år 1908 erhållit avsked med avkortad pension från anslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare, samt att i avseende å understödets storlek iakttages, att detsamma jämte den utgående pensionen icke må tillsammans överstiga 500 kronor.

Riksdagen, som ej funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har bifallit detsamma.

B. **Det militära pensionsväsendet.**

9:o) I punkterna 9 och 10 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 122,190 kronor, med 2,049 kronor till 124,239 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,049 kronor.

Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit har riksdagen dels höjt det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 122,190 kronor, med 2,049 kronor till 124,239 kronor, dels ock till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag å extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 2,049 kronor.

10:o) I punkt 11 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 anvisa ett förslagsanslag av 3,400,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att avstå de för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har av riksdagen bifallits.

11:o) I punkt 12 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 bevilja ett förslagsanslag av 20,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Eders Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

Med bifall till detta förslag har riksdagen under riksstatens tionde huvudtitel å extra stat för år 1916 beviljat ett förslagsanslag av 20,000 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén i enlighet med de av Eders Kungl. Maj:t med 1907 års riksdag bestämda grunder.

12:o) I punkt 13 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under tionde huvudtiteln å extra stat för år 1916 anvisa ett anslag av 911 kronor för utdelande av tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare under villkor: att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt att understödet för envar bestämmes till sådant belopp, att det, jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till 300 kronor.

Riksdagen har bifallit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o) I punkterna 14 och 15 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels höja det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 26,300 kronor, med 2,400 kronor till 28,700 kronor, dels ock, till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag, å extra stat för år 1916 anvisa ett belopp av 2,400 kronor.

Med biträdande av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning har riksdagen dels höjt det under riksstatens tionde huvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond, nu 26,300 kronor, med 2,400 kronor till 28,700 kronor, dels ock, till förstärkande av det i 1915 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag, å extra stat för år 1916 anvisat ett belopp av 2,400 kronor.

14:o) I punkt 16 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani nr 133 *Nils Petter Bjermqvist Birberg* må tilldelas pension såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har förty medgivit, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani nr 133 *Nils Petter Bjermqvist Birberg* må tilldelas pension såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

15:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte tillerkänna f. båtsmannen *Gustaf Håkansson Rehn* i Kolsbygd, Madesjö församling, Kalmar län, en årlig pension i likhet med dem, som tjänat i tjugu år från tjugu års ålder räknat.

Enligt vad ett för bemälda Rehn utfärdat avskedspass utvisar, har Rehn visserligen tjänat vid flottan över tjugu år, men då en del av

denna tjänstetid infaller, innan han uppnått 20 års ålder, är han enligt gällande bestämmelser icke berättigad till pension. Med hänsyn till här föreliggande ömmande omständigheter och då riksdagen vid flera tillfällen lämnat i det närmaste enahanda medgivanden, har riksdagen emellertid ansett nyssnämnda förhållande ej böra utgöra hinder för att Rehn erhåller pension i likhet med dem, vilka efter fyllda tjugu år tjänat hela den föreskrivna tiden av 20 år eller därutöver.

På grund härav har riksdagen, med bifall till förevarande motion, medgivit, att förre båtsmannen Gustaf Håkansson Rehn i Kolsbygd, Madesjö församling av Kalmar län, må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder räknat.

16:o) I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1915 dagtecknad proposition, nr 56, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands tredje kompani nr 137 *Jonas Lindberg* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindberg, som är född den 11 juni 1859, avskedats den 21 november 1898 efter en tjänstetid av $18\frac{2}{12}$ år från 20 års ålder räknat. Då han alltså icke tjänat 20 år från 20 års ålder, uppfyller han ej villkoren för erhållande av pension från flottans pensionskassa. På framställning av Eders Kungl. Maj:t har emellertid riksdagen vid flera tillfällen under de senare åren medgivit, att båtsmän, vilkas tjänstetid före och efter 20 års ålder uppgått till sammanlagt 20 år, finge komma i åtnjutande av pension. Endast i ett dylikt fall har sådant medgivande lämnats i fråga om en båtsman, vilkens sammanlagda tjänstetid understigit 20 år. Den kortare tjänstetiden, som utgjorde $18\frac{8}{12}$ år, uppvägdes emellertid därav, att den ifrågasvarande båtsmannen dessutom haft anställning omkring 9 år vid fortifikationsarbeten.

Vad nu förevarande fall beträffar, framgår emellertid av utredningen, att Lindbergs arbetsförmåga är nedsatt och att en kroppsskada, som han ådragit sig under sin tjänstgöring, möjligen kan hava bidragit härtill.

Under sådana förhållanden och med hänsyn till föreliggande ömmande omständigheter har riksdagen i likhet med departementschefen funnit billigheten fordra, att pension beredes Lindberg såsom om han tjänat föreskriven tid.

Riksdagen har alltså medgivit, att förre båtsmannen vid Norrlands 3:dje kompani nr 137 Jonas Lindberg må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

17:o) I en till riksdagen avlåten, den 5 mars 1915 dagtecknad proposition, nr 89, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Blekinge 1:sta kompani nr 138 *Per August Magnusson Vind* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har riksdagen medgivit, att förre båtsmannen vid Blekinge 1:sta kompani nr 138 *Per August Magnusson Vind* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat i tjugu år från tjugu års ålder.

18:o) I punkt 17 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1916 under tionde huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag av 20,980 kronor för utdelande av tillfälliga understöd åt f. d. förmän bland daglönare, sjukvaktare och övriga daglönare vid marinen, vilka pensionerats enligt bestämmelser, äldre än dem, som meddelats genom kungörelsen den 25 november 1910, under villkor:

att understöd ej tilldelas annan än den, som styrker sig vara i behövande omständigheter, samt

att understödet bestämmes för den, som, utan att erhålla invalidunderhåll, i pension från flottans pensionskassa uppbär mindre än 200 kronor årligen, till det belopp, som erfordras för att understödet och pensionen tillsammans skola uppgå till 300 kronor, för den, som i sådan pension eller i dylik pension jämte invalidunderhåll åtnjuter tillhopa från och med 200 till och med 307 kronor årligen, till 100 kronor samt för den, som i sådan pension bekommer 400 kronor eller 500 kronor årligen, till 50 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot förevarande förslag, har detsamma av riksdagen bifallits.

C. Allmänna indragningsstaten.

,19:o) I en till riksdagen den 19 sistlidna mars avlåten proposition, nr 153, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förmanen vid statens uppfostringsanstalt å Bona *Karl Teodor Jerners* änka *Matilda Jerner*, född Larsson, samt makarnas minderåriga döttrar *Aina Linnéa*, *Greta Isabella*, *Ingrid Elvira*, *Ellen Cecilia* och *Vera Marianne* må — utöver den dem jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillkommande olycksfallsersättning — å allmänna indragningsstaten åtnjuta ytterligare understöd att från 1915 års början årligen utgå till änkan Jerner med 80 kronor, så länge hon lever ogift, och till en var av döttrarna med 40 kronor, till dess hon uppnått 15 års ålder.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition och inom riksdagen i ämnet väckta motioner har riksdagen medgivit, att förmanen vid statens uppfostringsanstalt å Bona *Carl Teodor Jerners* änka *Matilda Jerner*, född Larsson, samt makarnas minderåriga döttrar *Aina Linnéa*, *Greta Isabella*, *Ingrid Elvira*, *Ellen Cecilia* och *Vera Marianne* må — utöver den dem jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillkommande olycksfallsersättning — å allmänna indragningsstaten åtnjuta så stort tillägg, att sammanlagda understödet bliver för änkan Jerner 600 kronor och för en var av döttrarna 100 kronor att från 1915 års början årligen utgå till änkan Jerner, så länge hon lever ogift och till en var av döttrarna, till dess hon uppnått 18 års ålder.

20:o) I punkt 18 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att fanjunkaren vid Hallands regemente *Carl Ludvig Dahlström* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av 1,000 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

Enligt riksdagen tillhandakommet meddelande har bemälda *Dahlström* avlidit den 21 januari 1915. I anledning härav påfordrar Eders

Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke någon riksdagens åtgärd; vilket riksdagen härmed skolat för Eders Kungl. Maj:t anmäla.

21:o) I en till riksdagen avlåten, den 19 mars 1915 dagtecknad proposition, nr 76, har Eders Kungl. Maj:t, med åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att skrivbiträdet vid femte arméfördelningens stab, fanjunkaren i Upplands infanteriregementes reserv *Sven Fredrik Stolpe* må från och med år 1916 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 850 kronor.

Riksdagen har ej funnit något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag och har förty medgivit, att skrivbiträdet vid femte arméfördelningens stab, fanjunkaren i Upplands infanteriregementes reserv *Sven Fredrik Stolpe* må från och med år 1916 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av åttahundra-femtio kronor.

22:o) I en till riksdagen den 12 februari 1915 avlåten proposition nr 31 har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att sergeanten vid Gottlands infanteriregemente *Johan Oskar Albert Ahlqvist* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av 900 kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har riksdagen medgivit, att sergeanten vid Gottlands infanteriregemente *Johan Oskar Albert Ahlqvist* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en pension av niohundra kronor årligen, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat.

23:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna april avlåten proposition, nr 107, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre musiksergeanten i Andra livgrenadjärregementet *Alfred Emanuel Bergsten* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor, att utgå från och med den 1 december 1914.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft en

inom riksdagen väckt motion, vari hemställts att riksdagen ville besluta, att Bergsten finge under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 640 kronor, att utgå från och med den 1 december 1914.

Av utredningen i ärendet framgår, att Bergsten efter nära tjugutvå års väl vitsordad tjänstgöring vid regementet numera till följd av iråkad svår sjukdom är ur stånd att genom arbete försörja sig och sin familj. Då härtill kommer, att Bergstens hustru är så sjuklig, att hon endast delvis förmår uppehålla vården av hemmet och de sex barnen, synes riksdagen sådana ömmande omständigheter föreligga, att Bergsten, vilken, därest icke musikpersonalen vid regementet minskats, nu sannolikt varit befordrad till musiksergeant på stat och såsom sådan vid varaktig oförmögenhet till krigstjänst kunnat tilldelas en årlig pension av 780 kronor, torde i årligt understöd böra erhålla det i motionen föreslagna beloppet.

Åberopande vad sålunda anförts har riksdagen, i anledning av förevarande proposition och med bifall till den i ämnet väckta motionen, medgivit, att förre musiksergeanten i Andra livgrenadjärregementet Alfred Emanuel Bergsten må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundrafyrtio kronor, att utgå från och med den 1 december 1914.

24:o) I punkt 19 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre föreståndaren för skomakeriverkstaden vid Svea livgarde *Carl Gustaf Alsing* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 600 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 maj 1914.

Då riksdagen ej haft något att erinra mot förevarande förslag, har riksdagen medgivit, att förre föreståndaren för skomakeriverkstaden vid Svea livgarde *Carl Gustaf Alsing* må under sin återstående livstid uppbära en årlig pension å allmänna indragningsstaten till så stort belopp, att densamma jämte honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till 600 kronor för år räknat, att utgå från och med den 1 maj 1914.

25:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 13, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

att vaktmästaren vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet *Thure August Bergholm* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från sin befattning vid skjutskolan, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av 550 kronor från allmänna indragningsstaten.

Riksdagen har medgivit, att vaktmästaren vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet *Thure August Bergholm* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från sin befattning vid skjutskolan, under sin återstående livstid åtnjuta en årlig pension av femhundrafemtio kronor från allmänna indragningsstaten.

26:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte bevilja *Anna Viktoria Rendahl* från och med den 1 januari 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, från allmänna indragningsstaten en årlig pension av 250 kronor.

Till stöd för detta förslag har motionären anfört följande:

»Löjtnanten vid kungl. fortifikationen Ernst Allan Jungner avled den 14 september 1914 till följd av skador ådragna genom olyckshändelse under utövningen av sin tjänst. Han var trolovad med fröken Anna Viktoria Rendahl, och hade förberedelserna till äktenskap mellan dem fortskridit så långt, att äktenskapslysning ägt rum tre gånger, enligt här i bestyrkt avskrift bilagda lysningsattest (bil. 1).

Fröken Rendahl har, under återopande av här ovan anförda förhållanden samt de stora näringsbekymmer i vilka hon kommit, såsom varande fullkomligt obemedlad och då hon hade en äldre moder att försörja, hos Kungl. Maj:t gjort underdånig framställning om beredande av livränta åt henne motsvarande den änkepension, vartill hon varit berättigad, om äktenskapet varit genom vigsel fullbordat.

Hörd över den underdåniga framställningen har direktionen över arméns pensionskassa förklarat, att sökanden icke kunde beredas någon pension vare sig från arméns nya änke- och pupillkassa eller annan under direktionens förvaltning stående kassa, då hon icke ingått äktenskap med löjtnant Jungner och icke heller styrkt att hon, på grund av sådana förhållanden, som omnämnas i 3 kapitlet 9 och 10 §§ giftermålsbalken, kan förklaras för hans hustru samt alltså varken vore eller kunde betraktas såsom löjtnant Jungners änka.

Kungl. statskontoret, som jämväl i ärendet avgivit underdånigt utlåtande, har för sin del funnit det synas billigt, att till lindrande av de ekonomiska bekymmer, som drabbat fröken Rendahl genom löjtnanten Jungners död, pension av statsmedel bereddades henne, så länge hon förbliver ogift, till belopp motsvarande vad i sådant avseende med hänsyn till erlagda avgifter skulle hava tillkommit henne såsom löjtnanten Jungners änka eller alltså 250 kronor årligen från och med oktober 1914.»

Härjämte erinras i motionen att Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen ej gjort någon framställning om beredande av pension åt Anna Viktoria Rendahl. Då emellertid motionären, i likhet med stats-

kontoret, funne det vara billigt, att pension bereddeshenne — vilken pension dock av budgettekniska skäl syntes böra utgå från den 1 januari 1916 — hemställde motionären, med stöd såväl av statskontorets utlåtande som ock av vad här ovan i övrigt anförts, att ifrågavarande pension måtte beviljas Anna Viktoria Rendahl.

Vid motionen äro i avskrift fogade dels den däri omförmälda lysningsattesten, dels ock det utlåtande, som i ärendet den 8 december 1914 avgivits av statskontoret.

Enligt vad riksdagen inhämtat, har Eders Kungl. Maj:t vid föredragning den 31 december 1914 av Anna Viktoria Rendahls här ovan omförmälda ansökan förklarat densamma ej till någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda. Då emellertid den olyckshändelse, som förorsakat Jungners död, inträffat under hans tjänstgöring, finner riksdagen, i likhet med statskontoret, det vara billigt, att Anna Viktoria Rendahl erhåller något understöd av staten, och har riksdagen icke något att erinra mot det av statskontoret i sådant avseende tillstyrkta och av motionären föreslagna beloppet, 250 kronor. I fråga om den tidpunkt, från vilken pensionen bör utgå, har riksdagen ansett sig böra biträda motionärens förslag.

På grund härav har riksdagen, med bifall till förevarande motion, beviljat Anna Viktoria Rendahl en årlig pension av tvåhundrafemtio kronor att från och med den 1 januari 1916 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, utgå från allmänna indragningsstaten.

27:o) I en den 19 februari 1915 till riksdagen avlåten proposition, nr 38, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att vaktaren vid Kaknäs skjutbanor *Karl August Lindbloms* änka *Matilda Lindblom*, född Käck, må, räknat från och med år 1915, så länge hon lever ogift, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 200 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har riksdagen medgivit, att vaktaren vid Kaknäs skjutbanor *Karl August Lindbloms* änka *Mathilda Lindblom*, född Käck, må, räknat från och med år 1915, så länge hon lever ogift, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av tvåhundra kronor.

28:o) I en till riksdagen den 6 nästlidna april avlåten proposition, nr 135, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att tyg-

arbetaren *Karl August Larsson Fyr* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin anställning vid tygstationen å Karlsborg.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra emot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har medgivit, att tygarbetaren *Karl August Larsson Fyr* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin anställning vid tygstationen å Karlsborg.

29:o) I en till riksdagen den 16 nästlidna april avlåten proposition, nr 159, har Eders Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva,

dels att tygunderofficeren *C. A. Skoglunds* änka *Hilda Kristina Skoglund*, född Svensdotter, tygarbetaren *E. Borgs* änka *Kristina Elisabeth Borg*, född Hjelm, tygarbetaren *J. A. Jakobssons* änka *Kristina Albertina Jakobsson*, född Grönberg, tygarbetaren *J. A. Rödings* änka *Charlotta Röding*, född Johansdotter, tygarbetaren *C. J. Svedberg Lantz'* änka *Karolina Lantz*, född Karlsdotter, tygarbetaren *J. Jonsson Westholms* änka *Sofia Mathilda Westholm*, född Karlsson, samt tygarbetaren *J. G. Tunlunds* änka *Karolina Wilhelmina Tunlund*, född Karlsson, må under sin återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, änkan *Skoglund* av 300 kronor och en var av de övriga av 400 kronor, att utgå från och med den 1 mars 1915;

dels att tygarbetaren *E. Borgs* efterlevande minderåriga barn *Nils Gustaf Edvard*, *Märta Elisabeth* och *Karl Erik* samt tygarbeterskan *Anna Elvira Boströms* efterlevande minderåriga son *Nils Axel Folkard* må intill uppnådd ålder av 18 år å allmänna indragningsstaten uppbära en var ett årligt understöd av 200 kronor, att utgå från och med den 1 mars 1915;

dels och att arbetaren vid Åkers krutbruk *A. F. Lundbergs* efterlevande änka *Matilda Charlotta Lundberg*, född Karlsson, samt minderåriga döttrar *Edit Eugenia* och *Elvira Elisabet* må, utöver dem på grund av lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillkommande livränta och understöd, från och med innevarande år å allmänna indragningsstaten uppbära: änkan *Lundberg* under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande

änkestånd, en årlig pension av 280 kronor, dottern Edit Eugenia ett årligt understöd av 200 kronor intill uppnådd ålder av 18 år samt dottern Elvira Elisabet ett årligt understöd av 140 kronor intill uppnådd ålder av 15 år och därefter ett årligt understöd av 200 kronor intill uppnådd ålder av 18 år.

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, däri motionären hemställt, »att pensionerna till i Kungl. Maj:ts proposition nr 159 omförmälda änkor måtte bestämmas till årliga belopp som för var och en av dem med 200 kronor överstiger vad Kungl. Maj:t föreslagit samt att understödet till tygarbeterskan Anna Elvira Boströms efterlevande minderårige son Nils Axel Folkard måtte bestämmas till 300 kronor årligen».

Även riksdagen finner, att staten bör genom beredande av årliga penisoner understödja här ifrågakvarande änkor och minderåriga barn. Beträffande de belopp, som därvid böra bestämmas, anser riksdagen, med hänsyn till vad motionären anført, de av honom föreslagna höjningarna vara skäligen; och har riksdagen i övrigt icke haft något att erinra emot vad i propositionen föreslagits.

Åberopande vad sålunda anförts får riksdagen meddela, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och den i ämnet väckta motionen, medgivit, *dels* att tygunderofficeren C. A. Skoglunds änka Hilda Kristina Skoglund, född Svensdotter, tygarbetaren E. Borgs änka Kristina Elisabeth Borg, född Hjelm, tygarbetaren J. A. Jacobssons änka Kristina Albertina Jakobsson, född Grönberg, tygarbetaren J. A. Rödings änka Charlotta Röding, född Johansdotter, tygarbetaren C. J. Svedberg Lantz' änka Karolina Lantz, född Karlsdotter, tygarbetaren J. Jonsson Westholms änka Sofia Matilda Westholm, född Karlsson, samt tygarbetaren J. G. Tunlunds änka Karolina Wilhelmina Tunlund, född Karlsson, må under sin återstående livstid, så länge de förbliva i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension, änkan Skoglund av femhundra kronor och en var av de övriga av sexhundra kronor, att utgå från och med den 1 mars 1915,

dels att tygarbetaren E. Borgs efterlevande minderåriga barn Nils Gustaf Edvard, Märta Elisabeth och Karl Erik samt tygarbeterskan Anna Elvira Boströms efterlevande minderårige son Nils Axel Folkard må intill uppnådd ålder av 18 år å allmänna indragningsstaten uppbära årliga understöd till belopp av en var av de tre förstnämnda tvåhundra kronor, samt förenämnde Nils Axel Folkard trehundra kronor att utgå från och med den 1 mars 1915,

dels ock att arbetaren vid Åkers krutbruk A. F. Lundbergs efterlevande änka Matilda Charlotta Lundberg, född Karlsson, samt minderåriga döttrar Edit Eugenia och Elvira Elisabet må, utöver dem på grund av lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillkommande livränta och understöd, från och med år 1915 å allmänna indragningsstaten uppbära: änkan Lundberg under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, en årlig pension av fyrahundraåttio kronor, dottern Edit Eugenia ett årligt understöd av tvåhundra kronor intill uppnådd ålder av 18 år samt dottern Elvira Elisabet ett årligt understöd av etthundrafyrtio kronor intill uppnådd ålder av 15 år och därefter ett årligt understöd av tvåhundra kronor intill uppnådd ålder av 18 år.

30:o) I punkt 20 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att polisöverkonstapeln vid flottans station i Stockholm *Fritz Wilhelm Möller* må från och med månaden näst efter den, under vilken avsked varder honom meddelat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,000 kronor.

Med bifall till denna framställning har riksdagen medgivit, att polisöverkonstapeln vid flottans station i Stockholm *Fritz Wilhelm Möller* må från och med månaden näst efter den, under vilken avsked varder honom meddelat, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusen kronor.

31:o) I punkt 21 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen *Anders Johan Johnsson Stadig* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en pension med sådant årligt belopp, att detsamma jämte det pensionsbelopp, han för året äger uppbära från flottans pensionskassa, uppgår till 200 kronor.

Då *Stadig*, vilken är född år 1840, jämlikt numera utfärdad kungörelse angående förhöjning i pensioner, som från flottans pensionskassa utgå till avskedade båtsmän och marinsoldater m. m., lär vara berättigad till pension från nämnda pensionskassa å 200 kronor, torde något riksdagens beslut i anledning av Eders Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning icke erfordras.

På grund av det anförda har riksdagen funnit Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning ej till någon riksdagens åtgärd föranleda.

32:o) I punkt 22 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre fortifikationsarbetaren *Olof Petersson* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 300 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen medgivit, att förre fortifikationsarbetaren *Olof Petersson* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av trehundra kronor.

33:o) I punkt 23 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre värnpliktige nr 131 ^{1/1889} *Olof Magnus Mårtensson Jönsson* må från och med år 1915 under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta ett understöd med sådant årligt belopp att detsamma jämte det pensionsbelopp, han för året äger uppbära från flottans pensionskassa, uppgår till 300 kronor.

Ifrågavarande framställning har av riksdagen bifallits.

34:o) I punkt 24 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre maskinisten å lotsverkets chefsångfartyg Stockholm *Anders Johan Hålenius* må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 100 kronor, att utgå från och med den 1 april 1914.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt motion, däri hemställts, att ifrågavarande pension måtte utgå med 200 kronor.

I motiveringen har motionären åberopat statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 17 december 1914 samt därtill fogat, att då den föreslagna pensionen uppenbarligen vore otillräcklig för nödtorftigt uppehälle för Hålenius, som utom sig själv hade hustru och ett minderårigt barn, och då 300 kronor i årlig pension vore erkänt som miniminödtorft för pensionerade arbetare, som varit i statens tjänst, hade motionären ansett sig böra göra ovan omförmälda hemställan.

Av utredningen i ärendet framgår, att den sjukdom, varav Hålenius lider och till följd av vilken han avskedats ur lotsverkets tjänst, åsamkats honom eller åtminstone förvärrats genom hans arbete såsom maskinist. Vid sådant förhållande och då, enligt vad handlingarna utvisa, Hålenius synes vara oförmögen till självförsörjning, har riksdagen ansett sig böra medgiva, att statsunderstöd beredes honom för hans återstående livstid. Beloppet synes emellertid icke skäligen böra be-

stämmas lägre än till 300 kronor årligen och har ansetts böra utgå från och med den 1 april 1914.

På grund av det anförda har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och den i ämnet väckta motionen, medgivit, att förre maskinisten å lotsverkets chefsångfartyg Stockholm Anders Johan Hälenius må under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor, att utgå från och med den 1 april 1914.

35:o) I en den 12 februari 1915 till riksdagen avlåten proposition, nr 61, har Eders Kungl. Maj:t, med åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ritaren å ingenjördepartementet vid flottans stations i Stockholm varv *Nils Adolf August Petterssons* änka *Ida Augusta Pettersson* må under sin återstående livstid, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 400 kronor, att utgå från och med år 1915.

Riksdagen, som ej haft något att erinra mot förevarande förslag, har medgivit, att ritaren å ingenjördepartementet vid flottans stations i Stockholm varv *Nils Adolf August Petterssons* änka *Ida Augusta Pettersson* må under sin återstående livstid, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor, att utgå från och med år 1915.

36:o) I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1915 dagtecknad proposition, nr 62, har Eders Kungl. Maj:t, med åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att konstapeln vid flottans poliskår *N. G. Bruhns* änka *Jones Anna Larsdotter Bruhn* och makarnas minderåriga barn *Ernst Fredrik*, *John Sigvald* och *Lennart Fabian* samt konstapeln vid samma poliskår *J. A. Svenssons* änka *Amalia Charlotta Svensson* och makarnas minderåriga barn *Sven Alfred*, *Anna Esther Maria*, *Marta Elisabeth*, *Gustaf Allan* och *Ebba Elisabeth* må från allmänna indragningsstaten från och med år 1915 åtnjuta årliga understöd, vardera änkan, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förbliver, till belopp av tvåhundrafemtio kronor samt vart och ett av ovannämnda barn intill uppnådd ålder av 15 år till belopp av femtio kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition har av riksdagen bifallits.

37:o) I en till riksdagen den 26 sistlidna mars avlåten proposition, nr 126, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att överläkaren vid Göteborgs hospital *Johan Kristian Wickström* må, därest han senast vid fyllda 70 år avgår från nämnda befattning, från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från befattningen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 5,400 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Wickström, som ej övergått på ny lönestat och vilken i pensionshänseende är underkastad äldre författningar, visserligen är berättigad att vid uppnådda 70 år avgå mot en pension av 4,400 kronor men dock icke skyldig att lämna sin tjänst. Enligt riksdagens mening måste det emellertid, såsom även av departementschefen och vederbörande myndigheter framhållits, ur det allmännas synpunkt anses önskvärt, att Wickström till följd av sin framskridna ålder lämnar sin befattning.

På grund härav har riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit att överläkaren vid Göteborgs hospital *Johan Kristian Wickström* må, därest han senast vid fyllda 70 år avgår från nämnda befattning, från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från befattningen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av femtusen fyrahundra kronor.

38:o) I en till riksdagen den 20 nästlidna april avlåten proposition, nr 158, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att länsmannen *Nils Martin Heliodorus Sunding* må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat, under sin återstående livstid, utöver honom från anslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare tillkommande pension av 1,200 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig fyllnadspension till belopp av 600 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen medgivit, att länsmannen *Nils Martin Heliodorus Sunding* må från och med månaden näst efter den, varunder avsked från tjänsten varder honom beviljat, under sin återstående livstid, utöver honom från anslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare tillkommande pension av 1,200 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig fyllnadspension till belopp av sexhundra kronor.

39:o) I punkt 25 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att extra polismannen *Karl Gustaf Werner Särenholm* må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Med stöd av den i ärendet förebragta utredningen har riksdagen medgivit, att extra polismannen *Karl Gustaf Werner Särenholm* må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.

40:o) I en till riksdagen den 5 februari 1915 avlåten proposition, nr 26, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att arbetaren vid statens järnvägsbyggnader *Lars Levi Bernhard Skott* må från och med den 1 juli 1915 under sin återstående livstid, utöver honom jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillerkänd årlig livränta av 300 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 300 kronor.

Riksdagen, som ej haft något att erinra mot ifrågavarande förslag, har alltså medgivit, att arbetaren vid statens järnvägsbyggnader *Lars Levi Bernhard Skott* må från och med den 1 juli 1915 under sin återstående livstid, utöver honom jämlikt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete tillerkänd årlig livränta av 300 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av trehundra kronor.

41:o) I en till riksdagen den 5 februari 1915 avlåten proposition, nr 27, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att stenarbetaren vid statens järnvägar *Erik Evald Bergström*, vilken i enlighet med beslut av 1913 års riksdag under visst villkor äger att från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas eller entledigats från anställning vid statens järnvägar, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, må åtnjuta ifrågavarande pension under följande ändrade villkor, nämligen att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett beräknat årligt medelinkomstbelopp av 1,200 kronor eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå, samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att den-

samma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Ifrågavarande proposition har av riksdagen bifallits.

42:o) I en till riksdagen den 20 nästlidna april avlåten proposition, nr 160, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att en var av nedannämnda vid statens järnvägsbyggnader anställda eller förut anställda personer, nämligen förmanen *Axel Otto Söderberg*, stenarbetaren *Johan Alfred Nyström* samt arbetarna *Karl Johan Johansson*, från Frösö församling, *Albert Pettersson Fröjd*, *Frans Gustaf Svensson*, *Karl Gustaf Andersson Folke*, *Johannes Andersson*, *Johannes Larsson Moberg*, *Johan Emil Karlsson*, *Frans Oskar Cedervall*, *Karl Axel Johannesson*, *Nils Andersson*, *Gustaf Alfred Hagman*, *Karl Pettersson*, *Sven Andreasson Bergström*, *August Johansson* och *Karl Johan Johansson* i Alingsås må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigats eller varder entledigad från sin anställning vid statens järnvägar — dock icke i något fall för tid före den 1 januari 1915 — under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till belopp av 300 kronor, under villkor emellertid att, därest pensionstagare framdeles skulle erhålla anställning mot avlöning av statsmedel, uppgående till ett för en var beräknat årligt medelinkomstbelopp av respektive 1,200 kronor för förman och yrkesarbetare samt 900 kronor för vanlig arbetare eller därutöver, pensionen skall, så länge sistnämnda anställning varar, upphöra att utgå samt att, vid sådan avlönings uppbärande i övrigt, pensionen skall minskas, så att densamma jämte avlöningen icke uppgår till högre belopp än nämnda medelinkomst.

Då riksdagen icke haft något att erinra emot ifrågavarande framställning, har Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition vunnit riksdagens bifall.

43:o) I en inom riksdagen väckt motion har föreslagits, »att riksdagen måtte tillerkänna arbetsförmanen *Johannes Pettersson-Lindahl* och arbetaren *Frans Gustaf Andersson-Blomstervall* från Gärdhems socken av Älvsborgs län en årlig pension vardera av 300 kronor att utgå under deras återstående livstid».

Av den i detta ärende förebragta utredningen framgår, att Pettersson-Lindahl och Andersson-Blomstervall arbetat i statens tjänst sammanlagt den förre 29 år och den senare 33 år samt att de uppnått en levnadsålder Pettersson-Lindahl av 60 år och Andersson-Blomstervall av 56 år. Vid sådant förhållande synes det vara med billigheten överensstämmande,

att staten tillerkänner dem, i likhet med vad som förut skett med åtskilliga järnvägsbyggnadsarbetare, ett årligt understöd och har riksdagen därvid funnit icke vara något att erinra mot av motionären föreslagna 300 kronor eller samma belopp, som på sin tid enligt medgivande av 1912 års riksdag tillerkänts förre järnvägsbyggnadsarbetarna K. E. Pettersson och K. J. Hill. Då emellertid såväl Pettersson-Lindahl som Andersson-Blomstervall fortfarande äro anställda vid Trollhätte kanals ombyggnad, synas understöden lämpligen böra utgå från den tid, de lämna sin anställning i statens tjänst. Pensionerna hava av riksdagen ansetts böra anvisas å allmänna indragningsstaten.

Riksdagen har alltså, i anledning av förevarande motion, medgivit,

a) att arbetsförmannen Johannes Pettersson-Lindahl från Gärdhems församling må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor, och

b) att arbetaren Frans Gustaf Andersson-Blomstervall från Gärdhems församling må från och med månaden näst efter den, varunder hans anställning i statens tjänst upphör, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.

44:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen måtte från och med år 1915 bevilja f. d. stenhuggarförmannen *Per Anders Forsberg* ett understöd för dennes återstående livstid, icke understigande 250 kronor årligen.

Då av utredningen i ärendet framgår, att Forsberg ej mindre än omkring 26 år arbetat i statens tjänst, synes billigheten fordra, att han, som numera uppnått en ålder av 65 år och enligt intyg är varaktigt oförmögen till arbete, av staten erhåller något understöd; och synes detta lämpligen böra bestämmas till 200 kronor, motsvarande vad av 1909 och 1912 års riksdagar beviljats förre fortifikationsarbetaren S. Månsson och förre fästningsbyggnadsarbetaren J. Andreasson-Skoglund. Understödet bör enligt riksdagens mening utgå från och med nästkommande års början och anvisas å allmänna indragningsstaten.

På grund härav har riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att f. d. stenhuggarförmannen *Per Anders Forsberg* må under sin återstående livstid erhålla ett årligt understöd av tvåhundra kronor å allmänna indragningsstaten att utgå från och med år 1916.

45:o) I en inom riksdagen väckt motion har föreslagits, att riksdagen måtte tillerkänna järnvägsarbetaren *Olof Petter Jonsson* från Svartbjörnsbyn, Över-Luleå församling, en årlig pension av 300 kronor att utgå under Jonssons återstående livstid.

Av utredningen i ärendet framgår, att Jonsson under en tid av omkring 37 år arbetat vid statens järnvägar, därav de första 19 åren vid statens järnvägsbyggnader och de återstående såsom extra arbetare vid statens järnvägars banavdelning, samt att han uppnått en ålder av 64 år. Under sådana förhållanden har riksdagen ansett sig böra bevilja en pension å allmänna indragningsstaten till Jonsson i enlighet med motionärens förslag, att utgå från och med början av innevarande år.

Till följd härav har riksdagen, i anledning av förevarande motion, medgivit, att järnvägsarbetaren *Olof Petter Jonsson* från Svartbjörnsbyn, Över-Luleå församling, må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra kronor.

46:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen ville tillerkänna arbetaren *Karl Gustaf Karlsson* i Gellivare en årlig pension av 300 kronor att utgå under hans återstående levnad».

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit har riksdagen funnit billighetsskäl tala för, att Karlsson, vilken från annat håll åtnjuter ett årligt understöd av 180 kronor, må beviljas en pension å 120 kronor, så att han sammanlagt kommer att uppbära det understödsbelopp av 300 kronor, som i allmänhet plägar beviljas ålderstigna arbetare i statens tjänst. Beloppet har ansetts böra utgå från och med innevarande års början och anvisas å allmänna indragningsstaten.

Riksdagen har alltså, i anledning av förevarande motion, medgivit att arbetaren *Karl Gustaf Karlsson* i Gellivare må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av etthundratjugu kronor.

47:o) I punkt 26 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att ombudsmannen vid sjömanshuset i Malmö *Johan Peter Fagerlund*, bokhållaren vid sjömanshuset i Göteborg *Magnus Peterson* och notarien vid Stockholms sjömanshus *Ivar August Brunström* må, envar från och med månaden näst efter den, under vilken han varder entledigad från sin befattning, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årlig pension, Fagerlund med kronor 1,650, Peterson med 1,300 och Brunström med 1,650, allt dock

under villkor, att av vederbörande sjömanshuskassas egna medel till envar av dessa tjänstemän i årlig pension utbetalas minst lika stort belopp, som av statsmedel beviljas.

Såsom av statsrådsprotokollet i detta ärende inhämtas, gjorde kommerskollegium i skrivelse den 28 september 1912 framställning om beredande av statsbidrag till pensionering av den å sjömanshusen anställda personalen. Denna skrivelse remitterades den 15 maj 1913 av chefen för finansdepartementet till särskilda sakkunniga för verkställande av utredning rörande ifrågasatt centralisering av pensionsanstalter, understödda av staten m. m., för att tagas i övervägande vid fullgörande av de sakkunnigas uppdrag.

Något yttrande i detta ärende har emellertid, enligt vad i statsrådsprotokollet meddelas, ännu icke avlämnats av bemälda sakkunniga.

I skrivelse den 12 november 1913 förnyade kommerskollegium sin förenämnda framställning. Emellertid hade vid ärendets beredning i finansdepartementet fråga uppkommit, huruvida icke i avbidan på resultatet av nyss omförmälda utredning frågan om sjömanshustjänstemännens pensionering kunde tills vidare lösas på det sätt, att å allmänna indragningsstaten anvisades lämpliga belopp såsom bidrag för pensionering av de tjänstemän, som för det dåvarande syntes böra komma i åtnjutande av pension. På anmodan av chefen för finansdepartementet avgav därefter kommerskollegium utlåtande i ärendet samt överlämnade därvid ansökningar om pension från fyra sjömanshustjänstemän, nämligen ombudsmannen vid sjömanshuset i Malmö Johan Peter Fagerlund, ombudsmannen vid sjömanshuset i Gävle Göran Moberg, bokhållaren vid sjömanshuset i Göteborg Magnus Peterson samt notarien vid Stockholms sjömanshus Ivar August Brunström jämte övriga till ärendet hörande handlingar.

I en sedermera till Eders Kungl. Maj:t ingiven skrift anmälde kollegium, att ombudsmannen Moberg avlidit; till följd varav frågan om pension åt honom förfallit.

För övriga här ovan omförmälda personer har Eders Kungl. Maj:t, i enlighet med statskontorets tillstyrkande, nu föreslagit pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 1,650 kronor åt vardera av Fagerlund och Brunström och 1,300 kronor åt Peterson, allt under villkor att vederbörande sjömanshus av egna medel till envar av dem i årlig pension utbetalar minst lika stort belopp som av statsmedel beviljas.

Enligt vad av den här ovan lämnade redogörelsen framgår, är frågan om ordnandet av pensionsförhållandena för den vid sjömanshusen

anställda personalen för närvarande föremål för utredning av särskilda sakkunniga. Att under sådana förhållanden redan nu åt vissa av dessa tjänstemän fastställa pensioner, till vilka staten skulle bidra med hälften, anser riksdagen för sin del icke vara lämpligt.

Med hänsyn till det arbete, som staten för olika ändamål pålägger sjömanshusen och den nytta, som det allmänna obestriddigen därav hämtar, torde det emellertid icke heller få anses lämpligt att helt och hållet avvisa en framställning sådan som den nu förevarande. Här föreligga, enligt vad handlingarna utvisa, ansökningar om pension åt tre å olika sjömanshus anställda tjänstemän, vilka uppnått en ålder av Fagerlund 74 år, Peterson 78 år och Brunström 71 år samt med resp. 26, 46 och 43 tjänstår och vilka icke vidare torde kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden. Såsom departementschefen framhåller, lär det därför få anses önskligt, att ifrågavarande tjänstemän beredas tillfälle att avgå för att ersättas med yngre krafter. Enligt vad kommerskollegium uppgiver, äro de emellertid för sitt livsuppehälle beroende av inkomsterna från sjömanshusen och skulle, därest de entledigades utan pension eller understöd, komma i svårt ekonomiskt tryck. Under sådana förhållanden anser riksdagen det vara med billighet överensstämmande, att staten lämnar något bidrag till deras försörjning på ålderdomen. Ett dylikt bidrag finner riksdagen lämpligen böra utgå under form av årliga understöd från allmänna indragningsstaten; och lär ett beslut härom icke kunna anses komma att på något sätt föregripa den utredning, som, enligt vad ovan omförmåls, för närvarande pågår i fråga om sjömanshuspersonalens pensionsförhållanden.

Med den uppfattning riksdagen sålunda uttalat, har riksdagen icke ansett sig böra ingå i vidare prövning av de olika förutsättningar eller villkor, som vid pensioners beviljande vanligen pläga tagas i betraktande. Det ifrågavarande statsbidraget har i stället synts böra beräknas med hänsyn till tjänstemännens behov av understöd. Med denna utgångspunkt har riksdagen, som icke kunnat undgå att finna de av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta pensionsbeloppen väl höga, ansett sig böra stanna vid att bestämma de årliga understödsbeloppen för vardera av Fagerlund och Brunström till 1,250 kronor och för Peterson till 1,200 kronor.

På grund av det anförda har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit, att ombudsmannen vid sjömanshuset i Malmö Johan Peter Fagerlund, bokhållaren vid sjömanshuset i Göteborg Magnus Peterson och notarien vid Stockholms sjömanshus Ivar August Brunström må, envar från och med månaden

näst efter den, under vilken han varder entledigad från sin befattning, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åttujuta årliga understöd, Fagerlund med ettusentvåhundrafemtio kronor, Peterson med ettusen tvåhundra kronor och Brunström med ettusen tvåhundrafemtio kronor.

48:o) I punkt 27 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa för år 1916 å allmänna indragningsstaten ett anslag å 4,200 kronor att enligt de närmare bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, användas till understöd av högst 600 kronor åt sådana äldre behövande folkskollärare, vilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit avsked före år 1867.

Med bifall till detta förslag har riksdagen anvisat för år 1916 å allmänna indragningsstaten ett anslag å 4,200 kronor att enligt de närmare bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela, användas till understöd av högst 600 kronor åt sådana äldre behövande folkskollärare, vilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit avsked före år 1867.

49:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 28 under tionde huvudtiteln föreslagit riksdagen medgiva att för år 1916 å allmänna indragningsstaten anvisa och till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett anslag av 25,000 kronor för beredande av ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, vilka, efter att hava i minst 15 års tid oförvitligen tjänstgjort, avgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i övrigt, som gälla beträffande det för år 1915 uti förevarande avseende beviljade anslaget, nämligen

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring avslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången av år 1891;

att sådan från tjänsten avgången lärare eller lärarinna uppnått en levnadsålder av minst 55 år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behövande omständigheter;

att det belopp, vartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 200 kronor årligen; samt

att Eders Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, vilka befinnas erforderliga.

Ifrågavarande framställning har vunnit riksdagens bifall.

50:o) Uti punkt 29 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1916 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag å 15,000 kronor, att enligt de grunder, Eders Kungl. Maj:t kan finna lämpligt stadga, användas till understöd åt sådan äldre behövande lärare eller lärarinna vid småskola eller mindre folkskola eller biträdande eller extra ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som efter oförvitlig tjänstgöring erhållit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt reglementet den 22 juni 1892 men beviljats avsked före utgången av år 1909, dock att understödet tillsammans med det från nämnda ålderdomsunderstödsanstalt utgående må komma att utgöra högst 200 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har av riksdagen bifallits.

51:o) I punkt 30 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren hos domkapitlet i Växjö *Carl Magnus Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller entledigande från vaktmästarebefattningen hos domkapitlet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 400 kronor, att till honom utgå utöver den pension, han äger från allmänna indragningsstaten åtnjuta såsom förutvarande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Växjö.

Riksdagen, som ej haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, har medgivit, att vaktmästaren hos domkapitlet i Växjö *Carl Magnus Svensson* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhållit entledigande från vaktmästarebefattningen hos domkapitlet, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av fyrahundra kronor, att till honom utgå utöver den pension, han äger från allmänna indragningsstaten åtnjuta såsom förutvarande vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Växjö.

52:o) I punkt 31 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att läraren vid Chalmers tekniska läroanstalt *Johan Erik Ericson* må från och med månaden näst efter den, varunder han upphört att bestrida lärarbefattningen i frihandsteckning vid

nämnda läroanstalt, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 2,240 kronor.

Med bifall till ifrågavarande förslag har riksdagen medgivit, att läraren vid Chalmers tekniska läroanstalt Johan Erik Ericson må från och med månaden näst efter den, varunder han upphört att bestrida lärarbefattningen i frihandsteckning vid nämnda läroanstalt, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av tvåtusen tvåhundrafyrtio kronor.

53:o) I punkt 32 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Gävle *Klas Olof Asplund* må från och med månaden näst efter den, i vilken han varder entledigad från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 500 kronor.

Med stöd av den i ärendet förbragta utredningen har riksdagen medgivit, att vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Gävle *Klas Olof Asplund* må från och med månaden näst efter den, i vilken han varder entledigad från sin anställning vid läroverket, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av femhundra kronor.

54:o) I punkt 33 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas *Anna Gustava Jensina Munck* må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 850 kronor.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehått en inom riksdagen väckt motion däri hemställts, »att riksdagen ville bevilja husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas *Anna Gustava Jensina Munck* en förhöjning med 125 kronor om året i den pension av 850 kronor, som i statsverkspropositionen under tionde huvudtiteln föreslagits, att hon under sin återstående livstid måtte årligen få uppbära å allmänna indragningsstaten».

På grund av den i ärendet förebragta utredningen har riksdagen funnit att pension av statsmedel bör beredas *Anna Munck*. Vid beräkning av pensionsbeloppet har Eders Kungl. Maj:t utgått från att värdet av de till *Anna Munck* in natura utgående löneförmåner, oavsett bostad med värme, uppskattas till omkring 490 kronor. Då emellertid värdet

av bostad jämte värme synts riksdagen även bära läggas till grund för beräkning av pension och med tillämpning härav samtliga in natura utgående förmåner torde kunna uppskattas till omkring 600 kronor skulle efter den av Eders Kungl. Maj:t i övrigt angivna beräkningsgrunden pensionen komma att uppgå till omkring 910 kronor. I anslutning härtill har riksdagen ansett pensionsbeloppet skäligen bära bestämmas till 900 kronor.

Riksdagen har alltså i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förvarande framställning och den i ämnet väckta motionen, medgivit, att husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas Anna Gustava Jensina Munck må från och med månaden näst efter den, varunder hon avgår från sin befattning, under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av niohundra kronor.

55:o) I en inom riksdagen väckt motion har hemställts att riksdagen måtte besluta, att f. d. lärarinnan *Elin Matilda Toll* må under sin återstående livstid tilldelas ett årligt understöd av 337 kronor.

Till fullständiggande av de upplysningar, som lämnats i motionen, får riksdagen enligt tillgängliga handlingar meddela följande.

Elin Matilda Toll, som är född den 17 november 1883, har tjänstgjort såsom lärarinna vid Smålands sinnesslöanstalt å Nannylund under tiden 1 september 1905—26 maj 1909 och vid Hallands läns sinnesslöanstalt i Heberg sedan den 1 september 1909. Från sistnämnda befattning har hon dock, räknat från och med senare hälften av läsåret 1910, erhållit ständig ledighet på grund av obotlig sjukdom och sedermera avsked. Med åberopande av dessa förhållanden anhöll Elin Toll hos direktionen över dövstumlärares pensionsanstalt om pension jämlikt 10 § i gällande reglemente för sagda anstalt. Genom beslut den 18 juni 1913 förklarade emellertid direktionen att, enär enligt nämnda paragraf, jämförd med kungörelsen den 22 juni 1911 angående delaktighet i dövstumlärares pensionsanstalt och folkskollärares änke- och pupillkassa för lärarpersonalen vid statsunderstödda sinnesslöanstalter, minst 10 tjänstår erfordrades för erhållande av den i samma paragraf stadgade pensionen, men Elin Tolls tjänstetid ej uppginge till nämnda antal år, direktionen funne henne icke vara berättigad till pension.

Sedermera har Elin Toll till Eders Kungl. Maj:t ingivit ansökan om erhållande av ett årligt understöd av 337 kronor, motsvarande den hos direktionen sökta sjukpensionen. Över denna ansökning avgav direktionen över dövstumlärares pensionsanstalt utlåtande, däri direktionen under hänvisning till § 10 i det för anstalten gällande reglemente avstyrkte ansökningen.

Genom beslut den 21 november 1913 lämnade Eders Kungl. Maj:t ansökningen utan bifall.

Enligt ett den 2 januari 1915 utfärdat läkarbetyg lider Elin Toll av kronisk nervsjukdom, till följd varav hon enligt läkarens utsago för närvarande och med säkerhet för all framtid är oförmögen att genom eget arbete förskaffa sig sitt uppehälle. Beträffande hennes ekonomiska ställning föreligger ock intyg därom, att hon är medellös. Härjämte har Elin Toll uppgivit, att hon för sitt uppehälle vore helt och hållet beroende av sin gamle fader, f. d. fanjunkare, vilkens pension och obetydliga extra förtjänst (årliga inkomsten cirka 1,000 kronor) knappast vore tillräckliga för honom själv.

Såsom av ovanstående framgår, är Elin Toll till följd av obotlig sjukdom urständssatt att genom eget arbete förvärva sitt uppehälle. Ej heller kan hon, så vitt handlingarna utvisa, i ekonomiskt avseende påräkna understöd av någon anhörig eller annan person. Då härtill kommer, att hon är medellös, har riksdagen ansett, att något understöd bör beviljas henne av staten. Riksdagen har ej heller haft något att erinra mot det i motionen ifrågasatta understödsbeloppet, vilket synts böra utgå från och med den 1 januari 1916 och anvisas å allmänna indragningsstaten.

På grund härav har riksdagen i anledning av förevarande motion beviljat f. d. lärarinnan Elin Matilda Toll ett årligt understöd av trehundratrettiosju kronor att under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, utgå från allmänna indragningsstaten.

56:o) I en inom riksdagen väckt motion, har hemställts, »att riksdagen ville besluta, att i enlighet med grunderna i Kungl. Maj:ts reglemente den 15 oktober 1875 för folkskollärarnas änke- och pupillkassa och på därstädes stadgade villkor en årlig pension av trehundratrettioåtta kronor må från och med den 1 januari 1915 å allmänna indragningsstaten utgå till avlidne folkskolläraren Jöns Holms efterlevande änka Maria Holm».

På sätt statskontoret i ett i ärendet avgivet utlåtande framhållit, har Holm visserligen ej begagnat sig av det tillfälle, som varit honom liksom övriga samtida folkskollärare berett att genom inträde i folkskollärarnas änke- och pupillkassa sörja för ankans underhåll och därtill erhålla bidrag av statsmedel. Enligt riksdagens mening tala emellertid starka billighetsskäl för, att staten i detta fall träder hjälpsamt emellan, och anser riksdagen i likhet med motionären sådana ömmande

omständigheter föreligga, att riksdagen funnit sig böra medgiva, att pension beviljas änkan Holm. Beträffande beloppet av denna må erinras, att änkan Holm allt ifrån mannens frånfalle år 1908 icke, såvitt handlingarna utmärka, kommit i åtnjutande av något understöd av allmänna medel utan måst draga sig fram med stora ekonomiska svårigheter. Under sådana förhållanden har riksdagen ansett sig böra bevilja det av motionären föreslagna beloppet.

Riksdagen har alltså, med bifall till förevarande motion, medgivit att i enlighet med grunderna i Eders Kungl. Maj:ts reglemente den 15 oktober 1875 för folkskollärarnas änke- och pupillkassa och på därstädes stadgade villkor en årlig pension av trehundra-trettioåtta kronor må från och med den 1 januari 1915 å allmänna indragningsstaten utgå till avlidne folkskolläraren Jöns Holms efterlevande änka Maria Holm.

57:o) I punkt 34 under tionde huvudtiteln har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att parkarbetaren vid Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut *Nils Andersson* må från 1915 års början under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 350 kronor att utgå från allmänna indragningsstaten.

Då riksdagen vid föregående tillfällen beviljat arbetare med förmansställning pensioner till belopp, överstigande det av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna, har riksdagen, med hänsyn till Anderssons höga ålder och långa tjänstetid, ansett det vara billigt, att pensionen bestämes att utgå med ett till 400 kronor förhöjt belopp.

Med hänsyn härtill har riksdagen medgivit, att parkarbetaren vid Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut *Nils Andersson* må från 1915 års början under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av fyrahundra kronor att utgå från allmänna indragningsstaten.

58:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 17, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att till arbetaren *Johannes Andersson* i Kärtared i Hudene socken av Älvsborgs län må för tiden från och med den 16 februari 1911 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå en årlig livränta av 45 kronor.

Med bifall till förevarande proposition har riksdagen medgivit, att till arbetaren *Johannes Andersson* i Kärtared i Hudene socken av Älvsborgs län må för tiden från och med den 16 februari 1911 under hans

återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå en årlig livränta av fyrtiofem kronor.

59:o) I en till riksdagen den 29 januari 1915 avlåten proposition, nr 22, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre extra kronojägaren *Per Johan Boström* i Malå må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

Riksdagen har av de skäl, domänstyrelsen och statskontoret i avgivna yttranden anfört, ansett pensionsbeloppet lämpligen böra bestämmas till 375 kronor och har förty, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, medgivit att förre extra kronojägaren *Per Johan Boström* i Malå må från och med år 1915 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av trehundra-sjuttiofem kronor.

60:o) I en till riksdagen den 26 februari 1915 avlåten proposition, nr 55, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att ehuru kommissionslantmätaren *Anders Magnusson* icke uppfyller villkoren för åtnjutande av pension med årligt belopp av 1,600 kronor i något av de å allmänna indragningsstaten uppförda, i riksdagens skrivelse den 20 maj 1885 angående reglering av utgifterna under riksstatens dåvarande nionde huvudtitel omförmälda pensionsrum för kommissionslantmätare, sådan pension må tilldelas *Magnusson*, att från och med månaden näst efter den, under vilken han entledigas från sin befattning i lantmäteristaten, av honom uppbäras under hans återstående livstid.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har riksdagen bifallit förevarande proposition.

61:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 35 under tionde huvudtiteln föreslagit, att anslaget till allmänna indragningsstaten måtte upptagas till 2,127,506 kronor.

Riksdagen har i riksstaten för år 1916 uppfört anslaget till allmänna indragningsstaten med 2,127,506 kronor.

62:o) Beträffande de ordinarie anslag under tionde huvudtiteln, vilka här ovan icke omförmäls, har någon förändring icke blivit ifråga-

satt, och har riksdagen beslutit, att samtliga de ordinarie anslag under denna huvudtitel, i avseende å vilka förändring icke blivit ifrågasatt, må i 1916 års riksstat upptagas med oförändrade belopp.

Stockholm den 28 maj 1915.

Med undersätlig vörtnad.

Tabell över anslagen under riksstatens tionde huvudtitel.

Pensionsväsendet.

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
A. Civila pensionsväsendet.									
1	Pensionering av civila tjänst innehavare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	1,700,000	—	—	—
2	Förvaltningsbidrag till en ny änke- och pupillkassa för civilstaten	—	—	—	—	35,000	—	—	—
3	Till gäldande av statens andel i kostnaden för pensionering av extra provinsialläkare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	15,000	—	—	—
4	Till gäldande av statens andel i kostnaden för pensionering av lasarettsläkare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	25,000	—	—	—
5	Bidrag till sjuksköterskors pensionering, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	6,700	—	—	—
Barnmorskornas pensionering:									
6	Till bestridande av statens bidrag till pensionering av barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>	30,000	—	—	—	—	—	—	—
7	Till gäldande av kostnaden för förvaltningen av barnmorskornas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i> , högst	13,000	—	—	—	43,000	—	—	—
Handelsflottans pensionsanstalt:									
8	Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	101,000	—	—	—	—	—	—	—
9	Förbättring av pensioneringen från handelsflottans pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	—	—	31,000	—	—	—	—	—
10	Förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt	—	—	31,000	—	101,000	—	62,000	—
11	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.	—	—	—	—	144,554	—	—	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
13	Bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	68,000	—	—	—
13	Bidrag till dövstumläraernas pensionsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	35,000	—	—	—
	Folkskollärares pensionering:								
14	Bidrag till folkskollärares pensionering	681,892	—	—	—	—	—	—	—
15	Till beredande av understöd åt vissa äldre behövande, med låg pension avgångna folkskollärare och folkskollärarinnor	—	—	20,000	—	—	—	—	—
16	Till extra pensionsavgifter till folkskolläraernas pensionsinrättning, <i>förslagsanslag</i>	—	—	104,000	—	—	—	—	—
17	Bidrag till folkskolläraernas änke- och pupillkassa	73,725	—	—	—	—	—	—	—
18	Till förstärkande av ordinarie anslaget till bidrag till folkskolläraernas änke- och pupillkassa	—	—	2,700	—	755,617	—	126,700	—
19	Till utdelande av tillfälliga understöd åt pensionerade kronojägare, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	—	—	2,700	—
20	Bidrag till kungl. hovkapellet's pensionsinrättning	—	—	—	—	3,000	—	—	—
21	Till bestridande av statsverket på grund av lagen angående olycksfall i arbete åliggande utgifter för livräntor m. m. <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	5,000	—	—	—
	Säger för civila pensionsväsendet					2,936,871	—	191,400	—
	B. Militära pensionsväsendet.								
	Arméns pensionskassa:								
1	Ersättning för mistade löneinnehållningar	4,640	—	—	—	—	—	—	—
2	Ersättning för nådars- och begravningshjälpbesparingar	28,080	—	—	—	—	—	—	—
3	Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	124,239	—	—	—	—	—	—	—
4	Till förstärkande av det i 1915 års riksstat uppförda anslag för bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén	—	—	2,049	—	—	—	—	—
5	Till upprätthållande av arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner, <i>förslagsanslag</i>	—	—	3,400,000	—	—	—	—	—
6	Till utdelande av tillfälliga understöd åt avskedade underofficerare och vederlikar vid armén, <i>förslagsanslag</i>	—	—	20,000	—	—	—	—	—
7	Ersättning för inkomster från Vadstena krigsmanshuskassas äldre medel	106,000	—	—	—	262,959	—	3,422,049	—
8	Vadstena krigsmanshuskassa	—	—	—	—	137,640	—	—	—
9	Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär tjänstgöring	—	—	—	—	30,000	—	—	—

		Ordinarie anslag		Extra anslag		Ordinarie anslag		Extra anslag	
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
10	Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap	—	—	—	—	648,000	—	—	—
11	Till tillfälligt understöd åt f. d. förrådsvaktmästare	—	—	—	—	—	—	911	—
Flottans pensionskassa:									
Ersättning för minskade inkomster:									
12	Till pensionsfonden	36,320	—	—	—	—	—	—	—
13	Till gratialfonden	16,650	—	—	—	—	—	—	—
14	Bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	28,700	—	81,670	—	—	—	—	—
15	Till förstärkande av det i 1915 års riksstat uppförda anslag för bidrag till flottans pensionskassas gratialfond	—	—	2,400	—	—	—	—	—
16	Till pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar, <i>förslagsanslag</i>	253,300	—	—	—	—	—	—	—
17	Till pensionering av flottans gemenskap, <i>förslagsanslag</i>	251,300	—	—	—	—	—	—	—
18	Till tillfälliga understöd åt f. d. daglönare vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	—	—	20,980	—	586,270	—	23,380	—
19	Invalidhusfonden	—	—	—	—	60,350	—	—	—
20	För blesserade över- och underofficerare, <i>reservationsanslag</i>	—	—	—	—	2,400	—	—	—
Säger för militära pensionsväsendet						1,727,619	—	3,446,340	—
C. Allmänna indragningsstaten.									
1	Till diverse föremål, <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	—	2,127,506	—	—	—
Summa						6,791,996	—	3,637,740	—